

פתח דבר

לְךָ אֵלֵי תְשׁוּקָתִי	בְּךָ חֲשָׁקִי וְאַהֲבָתִי
...הֲכִי אֶתָּה מְנַת חֲלָקִי	וְרִנָּתִי וְטוֹבָתִי
וְגִוְרָלִי וּמְהַלְלִי	וְכָל גִּילִי וְשִׂמְחָתִי
שְׁשׂוֹן לְבִי וְאוֹר עֵינַי	וּמְעֵזִי וְחִמְדָּתִי
וּמְרַגְעִי וְשַׁעֲשׂוּעִי	מְנוּחָתִי וְשְׁלוֹתִי
הַכִּינֵנִי עֲבוֹדָתְךָ	וְלֶךְ תְּהִיָּה עֲבוֹדָתִי
הַשִּׁיבֵנִי וְאַשׁוּבָה	וְתִרְצֶה אֶת תְּשׁוּבָתִי
וְהוֹרֵנִי דְרָכֶיךָ	וְיִשֶׁר אֶת נְתִיבָתִי
וְתִשְׁמַע אֶת תַּפְלָתִי	וְתַעֲנֶה אֶת עֲתִירָתִי
בְּכָל לְבִי דְרִשְׁתִּיךָ	עֲנֵנִי יְיָ דְרִישְׁתִּי

(רבי אברהם אבן עזרא)

ברוך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, אוהבנו, מחיינו ומקיימנו, הנותן לנו תורתו להיטיבנו. אשר מעולם לא עזבנו, ולעולם לא יעזבנו, כן נשוב אליו, והוא ישיבנו. ישלח לנו גואלנו מהרה, כי כבר "עבר קציר, כלה קיץ, ואנחנו לא נושענו". ויבואו ימים אשר תמלא כל הארץ דעת את ה', ויכיר כל אנוש את ה' הטוב, כמו שקראו אבותינו: "בשם ה' אל עולם". הוא הנותן ליעפים כוח, ולאין אונים עצמה ירבה, והוא הוא המסייע לנו להוציא לאור ספר זה.

*

טבעם של בני אנוש שהם מתפעלים ומתרגשים מן הדברים הנדירים, ומוקסמים מכל דבר בלתי מובן. הם חולפים על פני התדיר, היומיומי, מבלי משים לב, ומבקשים את המופלא, את הנדיר. הם נותנים את נפשם להסיע עצמם אל קצווי חלד, לתור אחרי נוף שאינו עיקר ואחרי רוח של הבל, ושמים לב על חייהם רק בעת מחלה או אבל.

אבל אנשי חכמתה של תורה מגלים את היופי ואת הקודש בדבר התדיר, "תדיר ומקודש - יקדים איזה מהן שירצה", ומוקסמים מן המובן (ראה פתיחת רבנו לאיגרת תחיית המתים), ואף מן המובן מאליו. ואת המסתורין הגדול הם חושפים בתוכם באהבתם הגדולה אל הנצחי, כאותם חולי אהבה ההולכים לישון ומהרהרים באהובתם, קמים ואהובתם עמהם בדעתם, אוכלים ושותים ומחשבתם אינה מניחה להם. יותר מכן, אהבת ה', השמורה לאלו הנותנים אל לב את החיים כדבר שאינו מובן מאליו, הולכים לישון ודומיית תהילה

בפיהם, פוקחים את עיניהם ומברכים, מתמתחים ומברכים, מתלבשים ומברכים, מתפנים ומברכים, עד אשר לא יבואו ימים אשר יאמרו אין לנו חפץ בהם, כשלא יוכלו לעשות את הדברים הנדרשים. אוכלים, ונזכרים להודות לאל. שותים כמה פעמים ביום, ונזכרים "שהכל נהיה בדברו" - הכל! וכך הם חיים כל הזמן, ומתים רק פעם אחת. הפך דברי ההמון. זו מטרת המצוות בספר זה, לחפוף את האדם בהכרה של תודה על הרגע, של שאיפה אל ה' בכל זמן ובכל מקום, של ליווי מתמיד של האמת ושל הנצח. לחוש את פעימת החיים וחויית קרבת ה'. זוהי האהבה האמתית.

*

עשה עמנו האל ברוך הוא חסד, וסייענו להוציא לאור את "משנה תורה השלם והמדויק", עם מפתחות רבים, בכרך אחד, שיצא לפני כשנה וחצי בהוצאת ישיבת "אור וישועה", ונתפשט עד מהרה בקרב רבים הלומדים את דברי רבנו בלשונו הטהורה, ויד רבים ממשמשת בו. ועתה אנו עסוקים בסדרה חדשה, מבוארת ומנוקדת, וכבר כתבנו עליה בספר המדע, ולכן נאמר כאן רק דברים קצרים על שיטות הניקוד והביאור.

הניקוד: אף כאן, ניקדנו את ההלכות שלפנינו בשיטה שהלכנו בה במהדורה המנוקדת של "ספר המדע", כששמרנו על מסורת הלשון של הרמב"ם המשתקפת בכתבי שכתבי היד של החיבור, אך נמנענו מלסטות ממסורת הלשון שבפי רוב הציבור בארץ ישראל בימינו.

הביאור: בכתבת הביאור, שנשתתפו בה תלמידי חכמים אחרים ששמותיהם רשומים בעמוד העורכים, עמדה לנגד עינינו מטרתו של הרמב"ם, שיהא הספר מובן לכל אדם. לשם כך, נזקקנו בעיקר להסברת מילים קשות והבהרת מושגים ומשפטים שאינם מובנים בעיון ראשוני ללומד המצוי. אנו מקווים שיש בביאור לרבדיו משום תרומה גם לתלמידי חכמים. הביאור נסמך על פירושיהם של מפרשיו המקובלים של החיבור, בחינת "קנקן חדש מלא ישן", ובראשם דברי רבנו עצמו בחיבוריו האחרים, פירוש המשנה וספר המצוות ועוד. וכשהמפרשים חלוקים בשאלת הבנת פשטם של דברי הרמב"ם, נקטנו את הפירוש הנראה לנו יותר לעניות דעתנו. בשל קוצר הידיעה, לא נוכל לפרט כאן את השיקולים שהנחנו בכל פרט. נשמח לקבל את הערות הלומדים לשכלול הפירוש במהדורות הבאות, בעזרת השם.

שלמי תודה

בראשית דבריי אודה לה' אשר "יומם יצווה חסדו, ובלילה שירו עמי, תפילה לאל חיי".

מהדורה זו לא הייתה יוצאת לאור לולא עזרתם של אנשים רבים שפעלו לכבוד האל ברוך הוא בלבד ושלא על מנת לקבל פרס. בכורת התודה לד"ר יחיאל קארה, הי"ו, חוקר בכיר באקדמיה ללשון העברית, אשר יגע על מלאכת הניקוד הקשה בהתנדבות מלאה, בטוב דעת, בדבקות ובחריצות, ובכל - רוח השם מפעמתו. תודה לכל המבארים היקרים: הרב אוהד נפש והרב שמואל אריאל שליט"א, ר' אופיר שעבין ואשר ולדמן הי"ו. תודה ליונתן עזרן הי"ו על איוריו שהם מעשה אומן, לאלישע ליפקין הי"ו על יפי כתיבתו בקטעי כתיבת הסת"ם. לר' ישראל והב הי"ו, אשר סייע בידי בניקוד הראשוני. ליצחק טסלר הי"ו, אשר סייע בידי, ובייחוד ליאיר אדלשטיין הי"ו, שנתאמן ביותר להביא את הספר לידי גמר, וכן ליעקב עציון הי"ו, יסייעו ה' על אשר סייעני. תודה גם ליועצים והמגיחים היקרים, ובראשם ר' הלל גרשוני, ר' אופיר שעבין והרב אביעד אשול שליט"א, מחבר ספר 'ברכת משה' על הלכות ברכות, שיצא בהוצאת 'מכון משה' לחקר משנת הרמב"ם בראשות הרב רצון ערוסי שליט"א שמסרו לנו אף חלק מאיורי בתי התפילין. כן יבואו על הברכה יובל נפש ומכון 'פתיל תכלת' על הרשות להשתמש באיוריהם. שבח מיוחד השביח את הביאור ר' דביר טל כדיבוק חברים ובהגהת הדברים. תודה לד"ר זהר עמר על עצותיו בזיהוי הצומח. ניסיונו הרב ואד, יכולתו היו לנו לעזר רב. תודה לגב' הילה בירן הי"ו על רעיון לבה הנפלא בעיצוב המיוחד של כריכת הספר, ולמר יצחק וייספיש הי"ו על מאמציו בהפקת הספר. ונסיים בשבח אכסניה של תורה, "ישיבת אור וישועה", בראשות מו"ר הרב אליהו רחמים זייני שליט"א, שנטלה על עצמה להפיץ את משנת הרמב"ם. תהא משכורת כולם שלמה מעם השם אלוהי ישראל. ברכת התורה שלוחה להם בכל נתיבותיהם, וזכות הנשר הגדול תהא חופפת עליהם ועל בתיהם.

ואחרונים חביבים הם בני ביתי. יברך ה' את נוות ביתי, ישמרה צור, שליוותה את עבודתי במפעל זה, ואת ילדינו. יהי רצון שנהיה אנחנו וצאצאינו כולנו אוהבי ה' ולומדי תורתו לשמה.